

AUTNÍ STAVY

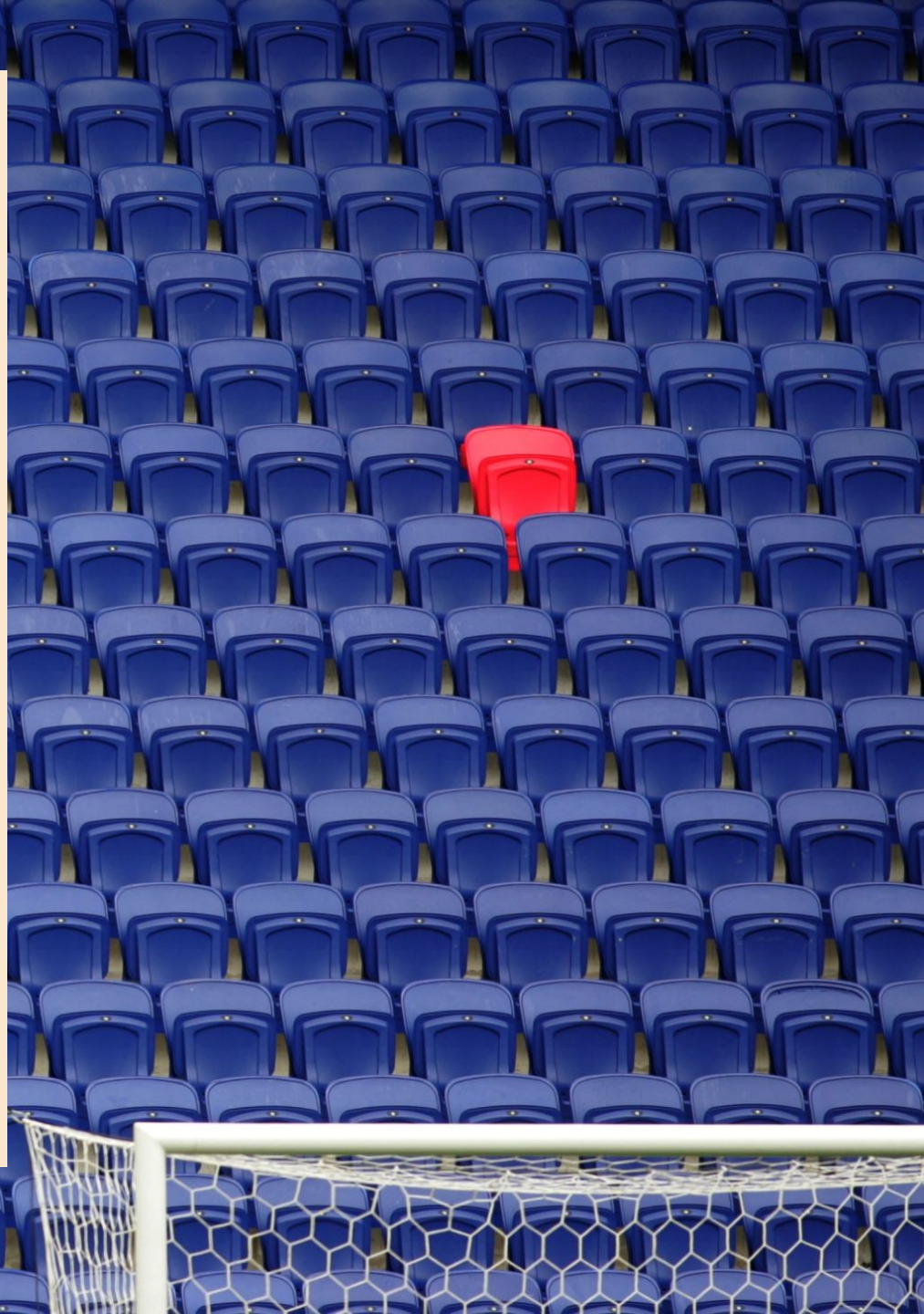
KLINICKÁ MEDICÍNA – PŘEDNÁŠKA, JARO 2021

MUDR. NIKOLA NOVÁKOVÁ

393832@MAIL.MUNI.CZ

AKUTNÍ STAVY

- synkopa, náhlá smrt
- astmatický záchvat
- alergie, anafylaktický šok
- aspirace, cizí těleso v DC
- hyperventilační tetanie
- epileptický záchvat
- akutní hypertenzní stav
- krvácení
- KPR

SYNKOPA

= krátkodobé bezvědomí způsobené mozkovou hypoperfuzí s rychlým nástupem příznaků, se ztrátou posturálního tonu a se spontánní úpravou

- složitá a rozsáhlá diferenciální diagnostika synkop..

- léčebná opatření laická:

- poloha na zádech (Trendelenburgova poloha)
- průchodnost dýchacích cest (trojitý manévr)
- podání kyslíku//otevřít okno, vyvětrat, uvolnit těsný límeček kolem krku...
- základní ošetření traumatických následků (co bylo dřív? pád na zem a pak poranění hlavy anebo nejdříve poranění hlavy a pak pád na zem..)

→ léčba synkopy dle etiologie

SYNKOPA

---

oběhová

- srdeční: arytmie – bradyarytmie, tachyarytmie, obstrukce – aortální stenóza...
- periferní
  - **ortostatická** – dlouhé stání, v teple, dehydratace...
  - **vazovagální** – prostá mdloba, podráždění n.vagus – slabost, závrať, zívání, opocení, tma před očima
  - **syndrom karotického sinu** – při zvýšené citlivosti karotického sinu – např. těsná kravata

krvácení – GIT, gynekologické, potraumatické, při nádoru...

traumatická – otřes mozku s amnézií, epidurální hematomy

neurologická – epilepsie, TIA, CMP

psychogenní – hysterický záchvat, hyperventilace

metabolická – hypoglykemie, hypoxie, intoxikace

NÁHLÁ SMRT

= úmrtí, kterému předchází ztráta vědomí a to do jedné hodiny od rozvoje symptomů u osob s dříve známým onemocněním srdce nebo i bez něj

„neočekávaný způsob úmrtí v neočekávané chvíli“

- nejčastěji etiologie:

- **srdeční:** ICHS + IM s maligní arytmií, srdeční vady (Ao.stenóza)
- **cévní:** masivní plicní embolie, cévní mozková příhoda, aneurysma aorty
- **ostatní:** hypovolemie – krvácení vnitřní/zevní, anafylaktický šok, intoxikace, elektrolytová dysbalance

- klinicky: ztráta vědomí, nehmatný tep na velkých tepnách, neměřitelný tlak krve, dilatace zornic (pozdě)

- terapie: účinná KPR s časnou defibrilací (ideálně do 3 minut!!!) + prevence

- trvá-li anoxie mozku déle, než 5-6 minut → ireverzibilní poškození

ALERGIE

- patologická (nepřiměřená) reakce imunitního systému na zevní noxy = **alergeny** jsou běžnou součástí našeho okolí (pyly, plísně, zvířata, potraviny, hmyzí bodnutí aj.) - většinou látky bílkovinné povahy

- **refrakterní období** = doba před vyvinutím alergické reakce
- **reakční doba** je doba, za jakou se vyvine reakce po styku s alergenem
- **šoková tkáň** je místo průběhu alergické reakce

- 4 typy imunopatologické reakce

- I. - anafylaktická či astmatická reakce humorální na exoantigeny, protilátky IgE – uvolnění histaminu
- II. – cytotoxický typ – IgG a IgM protilátky a cytotoxické leukocyty, antigeny na buněčných površích – aktivace komplementu → potransfuzní reakce, hemolytická nemoc novorozenců (Rh inkompatibilita)
- III. – tvorba imunokomplexů → ukládání do tkání např. Farmářská plíce, SLE, revmatoidní artritida...
- IV. – pozdní typ, buněčný – 12-48h po styku s alergenem, T-lymfocyty, např. tuberkulinová reakce při testu TBC, poškození tkání během TBC či lepry, intracelulární parazitózy, reakce na cizí těleso

ANAFYLAKTICKÝ ŠOK

- akutní, život ohrožující alergická reakce způsobená rychlým uvolněním histaminu z žírných buněk a bazofilů po kontaktu s vyvolávajícím antigenem (medikament, hmyz, potravin...) → I.typ imunopatologické alergické reakce

- **klinicky**: histamin působí **celkovou vazodilataci, zvýšenou cévní propustnost** → hypovolemie, otoky tkání, hlavně respirační a kardiovaskulární příznaky → pocit tepla, svědění, mravenčení dlaní, rtů, erytém, edém, stažení hrdla, pocit dušení, bronchospasmus, palpitace, bolesti na hrudi, tachykardie, hypotenze...až šok

- **terapie**: předlékařská 1.pomoc – balíček první pomoci u alergika (adrenalin, kortikoid, antihistaminikum), uvolnění dýchacích cest (záklon hlavy), KPR dle potřeby

- **ADRENALIN** = lék 1.volby, i.m. EpiPen dávkovač 300 ug – výbava alergika
- další: **antihistaminika** (Dithiaden), **kortikoidy** (SoluMErol, Dexamed), volumová resuscitace, kyslík, bronchodilatancia (Ventolin), observace na nemocničním lůžku

QUINCKEHO EDÉM – akutní nezánnětlivý otok (angioedém) v oblasti obličeje – víčka, rty, nebezpečí je v otoku dýchacích cest a dušení...

SÍPÁNÍ

DUŠNOST

DRÁŽDIVÝ
KAŠEL

BOLEST
NA HRUDI

ASTMATICKÝ ZÁCHVAT

- **ASTMA** = chronické nevléčitelné zánětlivé onemocnění dýchacích cest, charakterizované opakovanými stavy bronchospasmu, záchvaty dušnosti, tlaky na hrudi, kašlem (v noci či ráno) – zhoršení po námaze
- **ASTMATICKÝ ZÁCHVAT** = progresivní zhoršení astmatu po působení vyvolávajícího podnětu
- nemocný vyhledá polohu v sedě, mluví v kratších větách, namáhavě oddechuje, je dušný, zhoršení při pohybu
- těžký stav – celková alterace stavu, neklid, dýchání s pískoty se mění v trhané dýchání...
- léčba:
  - Inhalace beta-2-agonistů s rychlým účinkem (Ventolin, Salbutamol, Berodual, Atrovent)
  - Perorální kortikosteroidy (Prednison, Dexamed..) - (záchranný balíček)
  - Inhalace kyslíku při hypoxii
  - 155 -
  - NE! Inhalační kortikosteroidy, antihistaminika, sedativa, mukolytika, ATB

<https://www.akutne.cz/index.php?pg=vyukove-materialy--rozhodovaci-algoritmy&tid=181>

ANAFYLAKTICKÝ ŠOK - EpiPen

Easy-to-read instructions

Easy-grip body

Built-in needle protection

After injection, the orange needle cover automatically extends to ensure the needle is never exposed

Orange needle cover

Contrasts with blue safety cap for easy orientation*

* The blue safety cap and orange needle cover are designed to be easily distinguished by people who are colour blind.

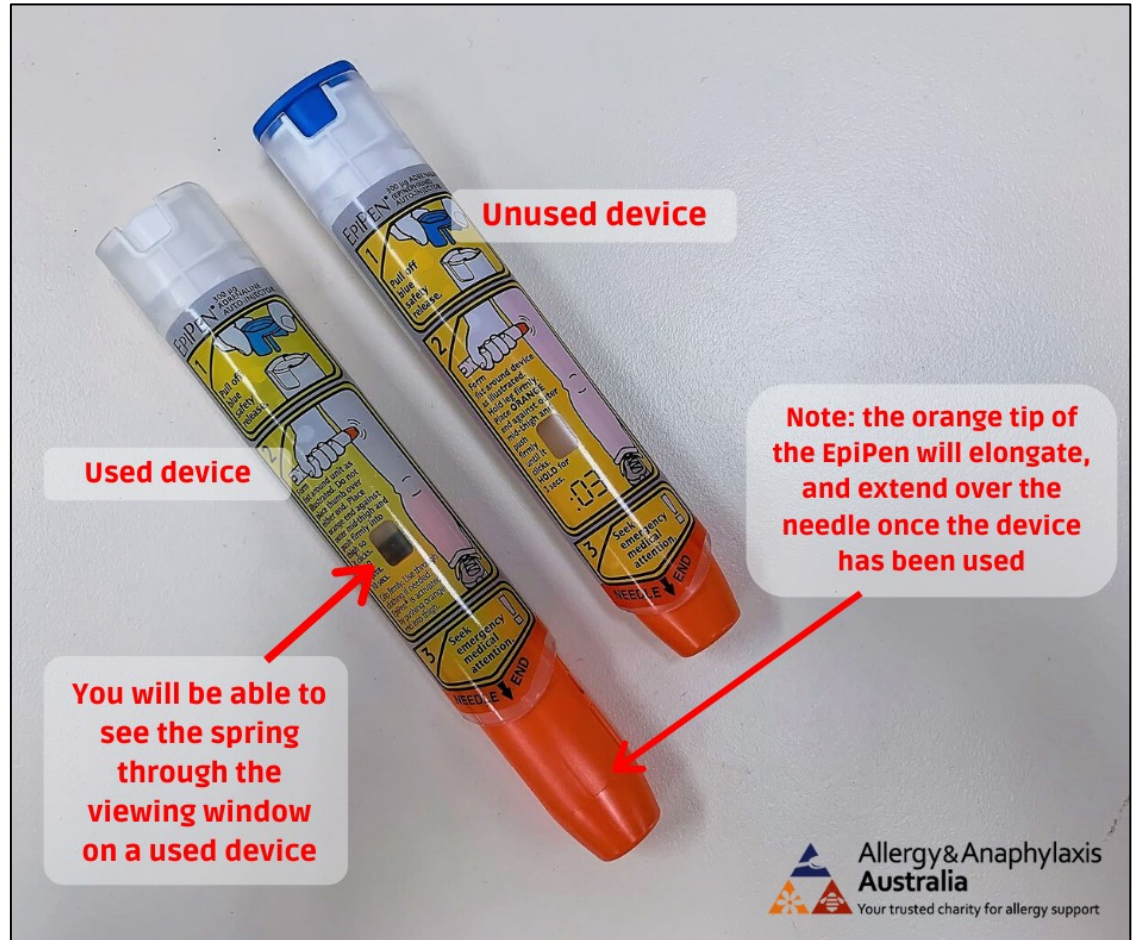

Used device

You will be able to see the spring through the viewing window on a used device

Unused device

Note: the orange tip of the EpiPen will elongate, and extend over the needle once the device has been used

ASPIRACE, cizí těleso v DC

= **vdechnutí cizího tělesa** – překážka v dýchacích cestách

- co? sousto, tekutina, hračky, fazole, ořišky u dětí, plodová voda u novorozenců, zvratky (bronchospasmus), **materiál, kterým ošetřujeme, zub či jeho část**

- klinicky: akutní dušnost, dráždivý kašel → k odstranění tělesa, stridor, neklid, celkové příznaky, cyanóza, dechová tíseň, bronchospasmus, až bezvědomí, smrt udušením...

- léčba: rychlý zásah!

→ podpořit ke kašli „Kašlejte!“

→ předklon a úder mezi lopatky

(Gordonův manévr)

→ Heimlichův manévr

→ KPR, záklon hlavy, koipunkce

HYPERVENTILAČNÍ TETANIE

- zrychlené dýchání, které vede ke změnám vnitřního prostředí a křečím kosterních svalů

→ nedostatek oxidu uhličitého v krvi (je vydýchaný, snížení $p\text{CO}_2$ – respirační alkalóza) → zvýšení prahu pro křeče kosterního svalstva (snížení ionizované frakce kalcia)

- etiologie: psychický stres, úzkost ze zákroku, nadměrné emoce, nadměrná fyzická aktivita, vědomé a účelové jednání

- klinicky: dušnost, pocit nedostatku vzduchu, úzkost, strach o život, nauzea, pocit na omdlení, palpitace, brnění, křeče svalstva

- léčba: zabránit pokračování hyperventilace – uklidnění, zpomalení dýchání, dýchání do pytlíku...

EPILEPTICKÝ ZÁCHVAT

- epilepsie je **recidivující záchvatovitě onemocnění** - náhlá a přechodná dysfunkce poškozených nervových buněk, netlumený elektrický výboj neuronů
- celosvětově 3-5% dospělých a 1% dětí, 1x za život 5% populace
- etiologicky: pouřazové ložisko, postischemické degenerativní poškození mozku, nádor, zánět, vrozená anomálie, dědičnost, metabolické změny a změny vnitřního prostředí (minerálová dysbalance, intoxikace..)
- klinicky: podle příčiny a lokalizace postižení
  - **grand mal = velký generalizovaný záchvat**
    - předchází aura (zvláštní smyslový pocit – změna čichu, zraku, brnění..)
    - ztráta vědomí, pád na zem – tonické napětí celého těla → klonické křeče končetin → záškuby, lapavé dýchání, pěna u úst, pomočení, pokálení... → hluboké bezvědomí → probuzení, amnézie na záchvat
  - **petit mal = malý záchvat** - při vědomí – zrakové či čichové halucinace, zahledění, chvíli „mimo“, nereaguje na podněty, porucha chování, dojem opilého...

EPILEPTICKÝ ZÁCHVAT

- **STATUS EPILEPTICUS** = záchvat či nakupení záchvatů delší, než 30 minut bez nabytí vědomí – život ohrožující stav, neprodleně volat RZP!!!
- opatření při záchvatu:
  - **zachovat klid!**
  - **snížení poranění nemocného:** odstranit z dosahu předměty zranění, poloha na boku – prevence zapadnutí jazyka
  - neomezovat v pohybu, **nevkládat NIC do úst!!!**
  - po odeznění neprodleně volat **RZP** → po odeznění symptomatologie neurologické vyš.
- léčba:
  - antiepileptika, akutně Diazepam i.m.
  - dodržování životosprávy, pravidelný režim (jednosměnný), zákaz alkoholu, vyvarovat se vyvolávajícímu podnětu (smyslový vjem, situace, vydýchaný vzduch, stresová situace, spánková deprivace...)

AKUTNÍ HYPERTENZNÍ STAV

- akutní stav spojený s náhlým zvýšením krevního tlaku

- **emergentní HT = supernaléhavý** – TK < 180/120 mmHg + poškození orgánů nově vzniklé či progresse
- **urgentní HT akcelerovaná HT= naléhavý stav** – zvýšení TK bez závažného postižení orgánů

- poškození orgánů:

- **hypertenzní encefalopatie** – cefalea, dezorientace, por.vizu, křeče, krvácení do CNS
- **retinopatie** – exsudace a krvácení do sítnice, edém papily – porucha zraku
- **kardiální poškození** – příznaky IM, srdeční selhávání, plicní edém
- **nefropatie** – akutní poškození funkce ledvin – až anurie, proteinurie, erythrocyturie..

- etiologie: neurologická, endokrinologická, kardiovaskulární, renální, psychické, těhotenská preeklampsie a eklampsie, vynechání dosavadní mediakce, drogy
- klinicky: bolest hlavy, motání, zmatenost, bolesti na hrudi, dušnost, nauzea, anxiozita
- terapie: postupné snížení HT antihypertenzivy – rychle působící antihypertenziva, nasazení vlastní medikace, v případě nízké účinnosti uložení na lůžko interny/JIP

KRVÁCENÍ

= *haemorrhagia* = znamená výstup plné krve mimo cévy, ve větší míře (více jak 1,5–2 litry) se jedná o život ohrožující stav, který je nutné neprodleně řešit → RZP

- dělení:

- tepenné, žilní, vlasečnicové, smíšené
- vnější, vnitřní, z tělních otvorů

- laická první pomoc: raněného vždy posadíme nebo položíme, pokud je to možné (například u poraněných končetin), zvedneme krvácející místo nad úroveň srdce, stavíme krvácení, dle tíže krvácení voláme sanitku, provádíme protišoková opatření a uklidňujeme poraněného i okolí...

KPR

- neodkladná kardiopulmonální resuscitace (KPR) = soubor na sebe navazujících léčebných postupů sloužících k neprodlenému obnovení oběhu okysličené krve u osoby se zástavou dechu či srdeční akce
- základní neodkladná resuscitace = basic life support (BLS) - bez použití speciálních pomůcek a medikamentů určených pro resuscitaci, nebo použití automatického defibrilátoru – zdravotníci i laici
- rozšířená neodkladná resuscitace = advanced life support – péče poskytnutá zdravotníkem či týmem speciálně vycvičených zdravotníků na místě selhání základních životních funkcí – mimo zdrav. zařízení, během převozu i v nemocnici
- dospělý při KPR dospělých = od 8 let!

KPR

- pokud nalezneme člověka v bezvědomí: **nejprve zajistíme vlastní bezpečnost!!!** (silnice, místo nehody...) → poté **zjištění vědomí nemocného - základní kontakt** = hlasité oslovení, výzva, důrazný dotyk → chvíli sledujeme stav, neměníme polohu, přivoláme pomoc (lidé v okolí, RZP = **155** v ČR, v Evropě **112**)

- schéma:

A – airways – dýchací cesty - zjištění dýchání, uvolnění dýchacích cest - mírný záklon hlavy (pokud není postižení krční páteře), předsunutí čelisti, vytažení jazyka, ev. odstranění překážky v ústech

B – breathing – dýchání - sledujeme, zda dýchá = dýchací pohyby hrudníku, zvukové fenomény, proud vzduchu na našem obličeji – lapání po dechu není dostatečné dýchání!!

C – circulation = oběh

rozšíření: D – drugs, fluids, E – EKG, F – fibrillation = zrušení komorové fibrilace

pokud nemocný dýchá

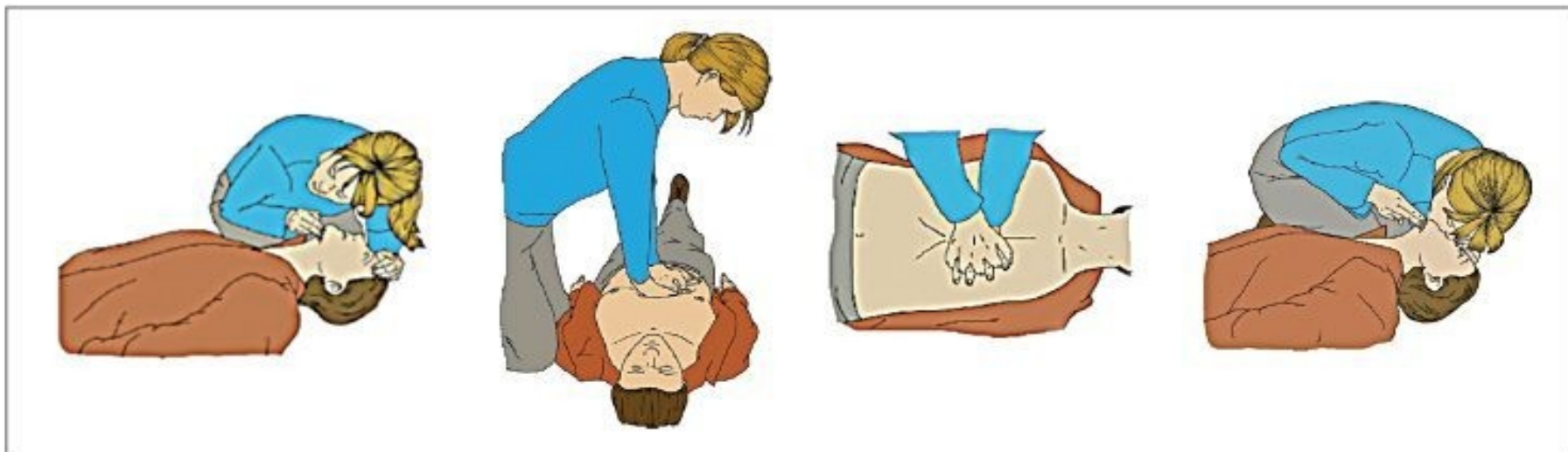
- uložení do **zotavovací polohy na boku** – udržení průchodných dýchacích cest, zabránění vdechnutí zvratků (pozor na zranění nemocného)
- spodní noha pokrčená v koleni, horní natažená, spodní ruka ohnutá v lokti, horní pod bradou – fixuje hlavu v záklonu, co nejvíce zakloněná hlava = zprůchodněné dýchací cesty

pokud nemocný nedýchá

- okamžité přivolání pomoci a zahájení kompresí hrudníku 30x a poté 2 vdechy = dýchání z úst do úst – (ale nemusí být, pokud se cítíme ohrožení)
- komprese: tvrdý povrch, poloha na zádech, natažené horní končetiny v loktech, semknuté ruce, komprese v dolní třetině sternu, váha celé horní poloviny těla, frekvence 100 stlačení/minutu

<https://www.youtube.com/watch?v=tD2qTmDsiHk> 😊

Obr. 1 Zajištění průchodnosti dýchacích cest záklonem hlavy a ověření přítomnosti dýchání, stlačování hrudníku a dýchání z úst do úst

ukončení KPR

- vystřídá-li kvalifikovaná pomoc
- při obnovení životních funkcí nemocného
- je-li záchránce fyzicky totálně vyčerpaný
- lékař – pokud KPR trvá neúspěšně déle, než 20 minut, asystolie

nezahájení KPR

- přítomnost jistých známek smrti
- nebezpečí pro záchránce
- hromadné neštěstí při nedostatečné kapacitě záchránců, minimální pravděpodobnost úspěchu
- validní dříve vyslovené přání pacienta

...pár slov o KPR na závěr

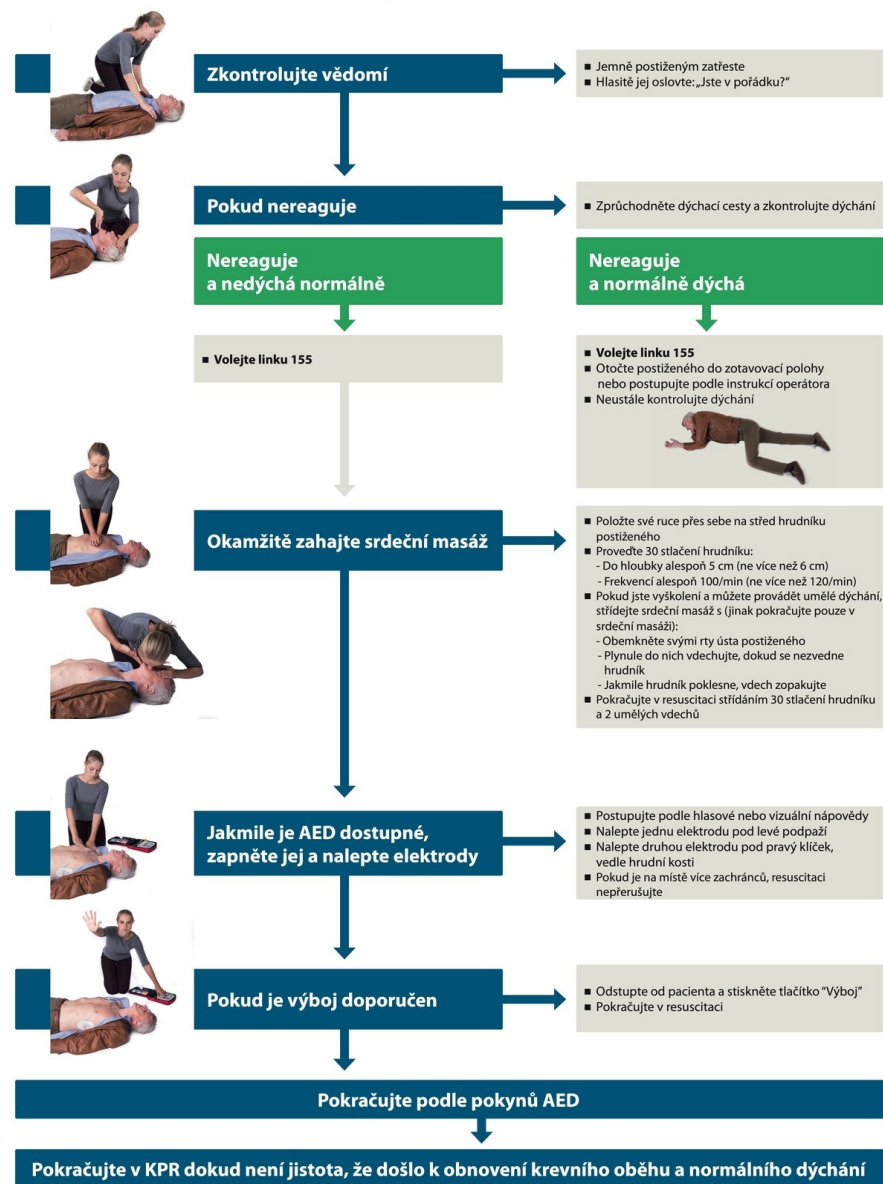

- rychlé zahájení a kvalitní poskytnutí pomoci, neotálení!
  - mozkové buňky umírají po 4-5 minutách bez dodávky kyslíku
  - na laické KRP záleží další péče kvalifikovanými zdravotníky
  - poskytnutí neodkladné resuscitace patří do občanských povinností a její neposkytnutí se trestá! vyšší sazby jsou pro zdravotnické pracovníky!
-
- na následujících snímcích je schéma KPR s použitím automatického defibrilátoru (AED)...

Kardiopulmonální resuscitace s použitím AED

Kardiopulmonální resuscitace s použitím AED

Kardiopulmonální resuscitace s použitím AED

Zkontrolujte vědomí

- Jemně postiženým zatřeste
- Hlasitě jej oslovte: „Jste v pořádku?“

Pokud nereaguje

- Zprůchodněte dýchací cesty a zkontrolujte dýchání

**Nereaguje
a nedýchá normálně**

- Volejte linku 155

**Nereaguje
a normálně dýchá**

- Volejte linku 155
  - Otočte postiženého do zotavovací polohy nebo postupujte podle instrukcí operátora
  - Neustále kontrolujte dýchání
-

**Nereaguje
a nedýchá normálně**

■ **Volejte linku 155**

Okamžitě zahajte srdeční masáž

**Nereaguje
a normálně dýchá**

■ **Volejte linku 155**

- Otočte postiženého do zotavovací polohy nebo postupujte podle instrukcí operátora
- Neustále kontrolujte dýchání

- Položte své ruce přes sebe na střed hrudníku postiženého
- Provedte 30 stlačení hrudníku:
  - Do hloubky alespoň 5 cm (ne více než 6 cm)
  - Frekvencí alespoň 100/min (ne více než 120/min)
- Pokud jste vyškolení a můžete provádět umělé dýchání, střídejte srdeční masáž s (jinak pokračujte pouze v srdeční masáži):
  - Obemkněte svými rty ústa postiženého
  - Plynule do nich vdechujte, dokud se nezvedne hrudník
  - Jakmile hrudník poklesne, vdech zopakujte
- Pokračujte v resuscitaci střídáním 30 stlačení hrudníku a 2 umělých vdechů

**Jakmile je AED dostupné,
zapněte jej a nalepte elektrody**

- Postupujte podle hlasové nebo vizuální nápovědy
- Nalepte jednu elektrodu pod levé podpaží
- Nalepte druhou elektrodu pod pravý klíček, vedle hrudní kosti
- Pokud je na místě více záchránců, resuscitaci nepřerušujte

Pokud je výboj doporučen

- Odstupte od pacienta a stiskněte tlačítko "Výboj"
- Pokračujte v resuscitaci

Pokračujte podle pokynů AED

Pokračujte v KPR dokud není jistota, že došlo k obnovení krevního oběhu a normálního dýchání

www.erc.edu | info@erc.edu | www.resuscitace.cz | info@resuscitace.cz

Řáda v říjnu 2015 Evropská resuscitační rada (ERC), Emile Vanderveldelaan 35, 2845 Niel, Belgium
pyright: © Evropská resuscitační rada (ERC) Referenční číslo: Poster_BLS_AED_Algorithm_CZ_20190917

<https://www.resuscitace.cz/doporucene-postupy/zakladni-resuscitace-s-pouzitim-aed>

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST!

ZDROJE PREZENTACE

Vnitřní lékařství v kostce, Souček, Svačina a kol., GRADA Publishing a.s.
2019, ISBN 978-80-271-1096-4

zdroje na internetu viz slide